

Největší česká zbrojovka, aneb škoda Škody

Při své návštěvě plzeňské Techmánie, kde je mj. i výstavka k historii Škodovky, jsem si uvědomil, že firma, zejména předválečná, je zafixována v obecném povědomí lidí především jako výrobce děl, ale že se naopak ví jen velmi málo o jejím zbrojním programu za druhé světové války a zejména pak po válce. Obrátil jsem se proto na odborníka „přes Škodovku“, doktora **Vladislava Krátkého**, abych mu položil několik otázek k této problematice.

> Jaký zbrojní program měla Škodovka za druhé světové války?

Škodovka byla i nadále především výrobcem dělostřeleckých zbraní. Zbrojní výroba v období od roku 1941 do 25. dubna 1945 obnášela 2300-2500 děl různých ráží, 21 000 dělostřeleckých granátů, 450 000 kusů jiných druhů munice a 186 000 tun oceli. Vyráběla také lehké slitiny, určené spíše pro letectvo, dominantní ale vždycky byly dělostřelecké zbraně. Vlastní ocelárna dodávala i ocel na hlavně, takže Škodovka si vyráběla celá děla sama, jen něco brala odjinud, především z kladenské Poldovky. Poznamenejme, že základní kámen zdejší ocelárny byl položen už v roce 1885 a první tavba pětutinové siemens-martinské pece byla zahájena 21. 8. 1886.

I během války měla Škodovka vlastní zbrojní vývojovou konstrukci, ovšem Němci sem zadávali také výrobu svých osvědčených zbraní podle vlastní dokumentace. 25. dubna 1945 došlo ke zničení fabriky americkým náletem; škoda byla vyčíslena na 3,5 miliardy tehdejších korun. Vláda pak žádala na spojenecké komisi v Bruselu od Německa reparace, které sice byly potvrzeny, ale nakonec jsme dostali jen nějaké obráběcí stroje a zařízení z americké okupační zóny. Nebylo toho moc a veškeré pohledávky nebyly nikdy zaplacený. A pak už nikdy nebylo příznivé klima ty chybějící dvě miliardy z Němců vytáhnout.

> Co se dělo těsně po válce?

Hned v květnu 1945 si tu podávaly ruce americké a anglické vojenské mise, které měly pátrat po novinách německého vývoje. Prověřovaly, co se tady vyrábělo, a co uznaly za produkci německou, po-

PhDr. Vladislav Krátký se narodil v roce 1929. Jeho otec, Škodovák od 20. let, byl tehdy ředitelem závodu Přesná mechanika. Když zaváděl v roce 1936 pásovou výrobu Populárů, chodil syn Vladislav s ním, takže poznal jednotlivé závody, a také se mu tu zalíbilo. Když pak ukončil v roce 1947 gymnázium a nedostal se na vysokou školu, vystudoval chemickou průmyslovku v Praze. Po maturitě se vrátil do Plzně, kde pracoval ve škodováckém Pokusném ústavu. Dva roky působil také jako civilní chemický specialista ZVS (zástupce vojenské správy). Kontroloval a přejímal tehdy povrchové úpravy na kanonu R-10, zkoumal korozi tankových motorů atd. Když se zakládal jaderný program, strávil dva roky v Leningradě studiem materiálů pro jadernou energetiku a jejich tepelného zpracování. Po návratu začal dálkově studovat v Praze historii a žurnalistiku. Studia dokončil v roce 1968. Po návratu do Plzně pracoval na generálním ředitelství ve funkci tiskového mluvčího koncernu Škoda. Stál i u zrodu Muzea Škoda, založeného v 70. letech a zrušeného v roce 2009. Ještě dnes spolupracuje jako archivář s bývalým Podnikovým archivem Škoda, nyní už Státním oblastním archivem Plzeň.

važovaly za válečnou kořist a odvezly si to. V srpnu 1945 se tady objevila i sovětská delegace, která měla zájem především o minomety a raketomety. Jinak tu žádní

Rusové nebyli, protože jsme nespadali do jejich zóny. Rusové tak sice zájem také měli, ten se ale odbýval přes MNO a naše podnikové ředitelství v Praze.

Škodovka se po válce pochopitelně nepřestala snažit o nové uplatnění na úseku dělostřeleckých zbraní, a proto předvedla v říjnu 1945 na střelnici v Bolevci zástupcům MNO všechny své výrobky. Bylo tam asi 60 typů děl a moderních zaměřovačů vyvinutých ve Škodovce, ale pro porovnání také některá moderní děla ruská a kořistní německá. Další předvádění se konalo na střelnici v Hluboké na Slovensku, protože v Bolevci byla jen zkušební střelnice a na Slovensku u Malacek střelnice dálková. Tam se objevili Rusové, kteří měli zájem také o lodní děla, která ale byla už od roku 1919 doménou firmy Schneider. U nás se začala tato děla zase vyrábět až těsně před válkou pro Jugoslávii – v roce 1936 to byla 120mm dvouhlavňová věžová děla – a až po roce 1940 lodní děla pro ponorky.

Škodovka chtěla těmito prezentacemi nejen usnadnit MNO přehled o tuzemské dělostřelecké technice, pomoci obnovit vzájemné vztahy, ale především získat monopól na dělostřeleckou výrobu. Národní správa Škodovky tak slibuje MNO v memorandu, že se bude orientovat v podmínkách čs. armády, že bude provádět vlastní zbrojní výrobu, ale bude o tom informovat Sovětský svaz, a že bude respektovat státní vedení jednotného těžkého průmyslu. V roce 1946 se totiž československé zbrojovky usnesly, že vytvoří konsorcium zbrojovek, že tak bude konec konkurenční soutěživosti až zášti a že se budou zbrojovky na demokratickém základě společně rozhodovat o vývoji a výrobě dělostřeleckých, ale i ručních zbraní.